

ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΦΙΛΟΣΟΦΙΚΩΝ ΕΡΕΥΝΩΝ
[www.philosophical-research.org]

ΣΕΜΙΝΑΡΙΑ
ΙΣΤΟΡΙΚΟΦΙΛΟΣΟΦΙΚΟΥ ΛΟΓΟΥ
ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ Α. ΠΙΕΡΡΗΣ

ΚΥΚΛΟΣ ΚΣΤ'
ΠΕΡΙΟΔΟΣ 2012 - 2013

*Το Ελληνικό Κάλλος και η Ευρωπαϊκή Αθλιότητα
της Ύπαρξης*

Έρευνες στη Φιλοσοφική Θεμελίωση των Πολιτισμών

24^ο Σεμινάριο

I**Ο ΑΠΟΛΛΩΝ**

ώπόλλων οὐ παντὶ φαίνεται, ἀλλ' ὅτις ἐσθλός·
 ὅς μιν ἴδῃ, μέγας οὔτος, ὅς οὐκ ἴδε, λιτὸς ἐκεῖνος.
 ὀψόμεθ', ὦ Ἐκάεργε, καὶ ἐσσόμεθ' οὔποτε λιτοί.

Καλλίμαχος, Ὑμνος εἰς Απόλλωνα, νν. 9-11

II**ΝΥΝ ΚΑΙ ΑΕΙ**

ἀλλὰ σὺ Δήλω Φοῖβε μάλιστ' ἐπιτέρπεαι ἦτορ,
 ἔνθα τοι ἔλκεχίτωνες Ἰάονες ἠγερέθονται
 αὐτοῖς σὺν παιδεσσι καὶ αἰδοίης ἀλόχοισιν.
 οἱ δέ σε πυγμαχίῃ τε καὶ ὀρχηθμῶ καὶ ἀοιδῇ
 μνησάμενοι τέρπουσιν ὅταν στήσωνται ἀγῶνα.
φαίη κ' ἀθανάτους καὶ ἀγήρως ἔμμεναι αἰεὶ
ὅς τότ' ἐπαντιάσει' ὅτ' Ἰάονες ἀθρόοι εἶεν·
 πάντων γάρ κεν ἴδοιτο χάριν, τέρψαιτο δὲ θυμὸν...

Ομηρικός Ὑμνος εἰς Απόλλωνα, νν. 146-153

αὐτὰρ ὁ διογενὴς ἦρως ξανθὸς Πολυνείκης
 πρῶτα μὲν Οἰδιπόδι καλὴν παρέθηκε τράπεζαν
 ἀργυρέην ἀδμοιο θεόφρονος· αὐτὰρ ἔπειτα
 χρύσειον ἔμπλησεν καλὸν δέπας ἠδέος οἴνου.
αὐτὰρ ὁ γ' ὡς φράσθη παρακείμενα πατρὸς ἐοῖο
τιμήντα γέρα, μέγα οἱ κακὸν ἔμπεσε θυμῶ,

αἶψα δὲ παισὶν ἐοῖσιν ἐπ' ἀμφοτέροισιν ἐπαρὰς
 ἀργαλέας ἠρᾶτο· θοὴν δ' οὐ λάνθαν' Ἐρινύν·
 ὡς οὐ οἱ πατρώϊ' ἐνηεὶ <ἐν> φιλότῃτι
 δάσσαιντ', ἀμφοτέροισι δ' ἀεὶ πόλεμοί τε μάχαι τε.

Θηβαῖς, Fr. 2 Bernabè

ἰσχίον ὡς ἐνόησε, χαμαὶ βάλεν εἶπέ τε μῦθον·
 'ὦ μοι ἐγώ, παῖδες μέγ' ὄνειδείοντες ἔπεμψαν...'
 εὖκτο Διὶ βασιλῆϊ καὶ ἄλλοις ἀθανάτοισι
 χερσὶν ὑπ' ἀλλήλων καταβήμεναι Ἴδως εἴσω.

Θηβαῖς, Fr. 3 Bernabè

III

ΟΛΟΚΛΗΡΩΣΗ ΤΕΛΟΥΣ

θεοῦ δὲ δείξαντος ἀρχὰν
 ἕκαστος ἐν πρᾶγος, εὐθεῖα δὴ
 κέλευθος ἀρετὰν λαβεῖν,
 τελευταί τε καλλίονες

*

θεῶ δὲ δυνατὸν μελαίνας
 ἐκ νυκτὸς ἀμίαντον ὄρσαι φάος,
 κελαινεφέϊ δὲ σκότει

καλύψαι σέλας καθαρὸν
ἀμέρας.

Πίνδαρος, Υπορχήματα, Fr. 117 Turyn = 108 Mähler

IV

ΤΟ ΦΑΝΟΝ ΤΗΣ ΑΡΙΣΤΕΙΑΣ

... τιμαὶ δὲ βροτοῖσι κεκριμέναι
παντὶ δ' ἐπὶ φθόνος ἀνδρὶ κείται
ἀρετᾶς, ὁ δὲ μηδὲν ἔχων ὑπὸ σιγᾷ μελαίνα κἀρα κέκρυπται.

Πίνδαρος, Παρθένεια, Fr. 105 Turyn = 94a Mähler

τοὺς ἀγαθοὺς ἄλλος μάλα μέμφεται, ἄλλος ἐπαινεῖ,
τῶν δὲ κακῶν μνήμη γίνεται οὐδεμία.

Θέογνις, Ελεγείαι Α', 797 -8

V

ΨΕΥΔΟΣ ΔΕΙΛΙΑ ΔΟΥΛΕΙΑ

Αρχῆ ἔπι ψεύδους μικρὰ χάρις· εἰς δὲ τελευτήν
 αἰσχροὺν δὴ κέρδος καὶ κακόν, ἀμφότερον,
 γίνεται. οὐδέ τι καλόν, ὅτῳ ψεῦδος προσαμαρτῆ
 ἀνδρὶ καὶ ἐξέλθη πρῶτον ἀπὸ στόματος.

Θέογνις, Ἐλεγείαι, Α, νν. 607-611

Δειλοὺς εὖ ἔρδοντι δύο κακά: τῶν τε γὰρ αὐτοῦ
 χειρώσει πολλῶν καὶ χάρις οὐδεμία.

Θέογνις, Ἐλεγείαι, Α' 955 -6

Οὐποτε δουλείη κεφαλὴ ἰθεῖα πέφυκεν,
 ἀλλ' αἰεὶ σκολιὴ καυχένα λοξὸν ἔχει.

Θέογνις, Ἐλεγείαι Α' 535 -6

Οὐδὲ ἓνα προῦδωκα φίλον καὶ πιστὸν ἑταῖρον,
 οὐδ' ἐν ἐμῇ ψυχῇ δούλιον οὐδὲν ἔνι.

Θέογνις, Ἐλεγείαι Α' 529 -30

Ἐν μοι ἔπειτα πέσοι μέγας οὐρανὸς εὐρύς ὑπερθεν
 χάλκεος, ἀνθρώπων δεῖμα χαμαιγενέων,
 εἰ μὴ ἐγὼ τοῖσιν μὲν ἐπαρκέσω οἷ με φιλεῦσιν,
 τοῖς δ' ἐχθροῖς ἀνίη καὶ μέγα πῆμ' ἔσομαι.

Θέογνις, Ἐλεγείαι, Α', νν. 869-872

Μή μ' ἔπεσιν μὲν στέργε, νόον δ' ἔχε καὶ φρένας ἄλλη,
 εἷ με φιλεῖς καὶ σοι πιστὸς ἔνεστι νόος.
 ἦ με φίλει καθαρὸν θέμενος νόον, ἦ μ' ἀποειπῶν
 ἔχθαιρ' ἀμφαδίην νεῖκος ἀειράμενος.
 ὅς δὲ μιῇ γλώσσει δίχ' ἔχει νόον, οὗτος ἑταῖρος
 δεινός, Κύρν', ἐχθρὸς βέλτερος ἢ φίλος ὢν.

Θέογνις, Ἐλεγείαι, Α', νν. 87- 92

Σοὶ μὲν ἐγὼ πτέρ' ἔδωκα, σὺν οἷσ' ἐπ' ἀπείρονα πόντον
 πωτήσηι, κατὰ γῆν πᾶσαν ἀειρόμενος
 ρηιδίως. θοίνης δὲ καὶ εἰλαπίνησι παρέσσηι
 ἐν πάσαις πολλῶν κείμενος ἐν στόμασιν,
 καὶ σε σὺν ἀυλίσκοισι λιγυφθόγγοις νέοι ἄνδρες
 εὐκόσμως ἐρατοὶ καλά τε καὶ λιγέα
 ἄισονται. καὶ ὅταν δνοφερῆς ὑπὸ κεύθεσι γαίης
 βῆις πολυκωκύτους εἰς Αἶδαο δόμους,
 οὐδέποτ' οὐδὲ θανῶν ἀπολεῖς κλέος, ἀλλὰ μελήσεις
ἄφθιτον ἀνθρώποισ' αἰὲν ἔχων ὄνομα,
Κύρνε, καθ' Ἑλλάδα γῆν στρωφόμενος, ἠδ' ἀνὰ νήσους
 ἰχθυόεντα περῶν πόντον ἐπ' ἀτρύγετον,
 οὐχ ἵππων νώτοισιν ἐφήμενος· ἀλλὰ σε πέμψει
 ἀγλαὰ Μουσάων δῶρα ἰοστεφάνων.
 πᾶσι δ', ὅσοισι μέμηλε, καὶ ἐσσομένοισιν ἀοιδῆ
 ἔσσηι ὁμῶς, ὄφρ' ἂν γῆ τε καὶ ἠέλιος.
 αὐτὰρ ἐγὼν ὀλίγησ παρὰ σεῦ οὐ τυγχάνω αἰδοῦς,
 ἀλλ' ὥσπερ μικρὸν παῖδα λόγοις μ' ἀπατᾶις.

Θέογνις, Ἐλεγείαι, Α', νν. 237- 254

Και κάτι τόσο Ελληνικά προφανές και αστείότατο αθετούμενο, και πάντα, ως φαίνεται, παραλόγως επίκαιρο υπό το κράτος Ευρωπαϊκού υποκειμενισμού! Συμβουλεύει ο Θέογνις τον νεαρό φίλο και άνισο ερωμένο του:

κεκλήσθαι δ' εἰς δαῖτα, παρέζεσθαι δὲ παρ' ἐσθλόν
 ἄνδρα χρεῶν σοφίην πᾶσαν ἐπιστάμενον.
 τοῦ συνιεῖν, ὅποταν τι λέγη σοφόν, ὄφρα διδαχθῆις
 καὶ τοῦτ' εἰς οἶκον κέρδος ἔχων ἀπίηις.

Θέογνις, Ελεγείαι Α', 563 – 6

VI

ΑΡΧΑΙΚΟ ΗΘΟΣ ΚΑΙ ΤΡΟΠΟΣ ΒΙΟΥ

Ανακρέων (2ο ήμισυ του 6ου αιώνα) – αντιστοιχία ανά λόγον προς τους ύστερους αρχαϊκούς κούρους

ἐγὼ τ' ἂν οὔτ' Ἀμαλθίης
 βουλοίμην κέρασ οὔτ' ἔττα
 πεντήκοντά τε κᾶκατόν
 Ταρτησσοῦ βασιλεῦσαι.

Fr. 4 Gentili

[οὐ] δηῦτ' ἔμπεδός εἰμι
οὐδ' ἀστοῖσι προσηνής.

Fr. 9 G.

ἐμὲ γὰρ <νέοι> λόγων εἵνεκα παῖδες ἂν φιλέοιεν·
χαρίεντα μὲν γ' αἰίδω, χαρίεντα δ' οἶδα λέξαι.

Ανακρέων, Fr. 22 Gentili

Ἵναξ, ᾧ δαμάλης Ἔρωσ
καὶ Νύμφαι κυανώπιδες
πορφυρέη τ' Ἀφροδίτη
συμπαίζουσιν, ἐπιστρέφει δ'
ύψηλὰς ὀρέων κορυφάς,
γουννοῦμαί σε, σὺ δ' εὐμενής
ἔλθ' ἡμῖν, κεχαρισμένης δ'
εὐχολῆς ἐπακούειν.

Κλευβούλω δ' ἀγαθὸς γενεῦ
σύμβουλος, τὸν ἐμὸν δ' ἔρωτ',
ᾧ Δεύνυσε, δέχεσθαι.

Ανακρέων, Fr. 14 Gentili

Κλευβούλου μὲν ἔγωγ' ἐρέω,
Κλευβούλω δ' ἐπιμαίνομαι,
Κλεύβουλον δὲ διοσκέω.

Fr. 5 G.

Ὡ παῖ παρθένιον βλέπων,
 δίζημαί σε, σὺ δ' οὐ κλύεις
 οὐκ εἰδῶς ὅτι τῆς ἐμῆς
 ψυχῆς ἠνιοχεύεις.

Fr. 15 G.

Ἀρθεῖς δηῦτ' ἀπό Λευκάδος
 πέτρης ἐς πολὺν κῦμα κολυμβέω μεθύων ἔρωτι.

Fr. 94 Gentili

Μεγάλῳ δηῦτέ μ' Ἔρωσ ἔκοψεν ὥστε χαλκεύς
 πελέκει, χειμερίη δ' ἔλουσεν ἐν χαράδρῳ.

Fr. 25 G.

Χαῖρε, φίλον φῶς, χαρίεντι μειδιῶν προσώπῳ

Fr. 91 G.

Πόθῳ στίλβων, μύρων ἀνάπλεως καὶ γεγανωμένος

Fr. 125 G.

ἀλλὰ πρόπινε
 ραδινούς, ὦ φίλε, μηρούς

Fr. 43 G.

τί μὴν πέτεαι
 συρίγγων κοιλώτερα
 στήθεα χρυσάμενος μύρω;

Fr. 17 G.

ἀπέκειρας δ' ἀπαλῆς κόμης ἄμωμον ἄνθος

Fr. 26 G.

ἐγὼ δὲ μισέω

πάντας <ὄσ>οι χθονίους ἔχουσι ῥυσμούς

καὶ χαλεπούς· μεμάθηκά σ', ὦ Μεγιστῆ,

τῶν ἀβακιζομένων.

Fr. 99 Gentili

VII

ΕΥΔΑΙΜΟΝΕΣ ΙΕΡΟΒΑΣΙΕΣ

Μετά τα Βοιωτικά τα Λακωνικά.

Από Σεμινάριο Πέμπτης 6 Ιουνίου σε Σεμινάριο Δευτέρας 10ης θα βιώσω την Λακεδαίμονα επί τόπου.

Τα Σεμινάρια θα γίνουν κανονικά, αλλά στο μεταξύ διάστημα θα συντονιστώ με το καθαρίο Δωρικό αίσθημα που περιγράφω στις φιλοσοφικές και μυητικές αναζητήσεις μας, αυτό που δημιούργησε τον κλασσικό Ελληνισμό.

Συνουσία με το Δώριο πνεύμα είναι αποκάλυψη του Είναι και υπαρξιακή διατράνωση του Ελληνισμού.

Και πρώτα ο χώρος, όπως πάντα επιμένω.

Από Μενελάιου και Αμυκλαίου η μεγαλόπρεπη ομορφιά του τοπίου είναι συγκλονιστικά μαγευτική και οδυνηρά ηδονική. Το ευσύνοπτον του αρμονικού μεγαλείου Ταυγέτου και πεδιάδας του Ευρώτα συνειλημμένου σε μια νοερή ιδέα φυσικής τελειότητας φανερώνει το κάλλος ως ουσία του όντος και τον Έρωτα ως υπέρτατη δημιουργική αρχή. Η πεμπτουσία του Ελληνικού βιώματος ευρίσκεται εδώ χωρολογικά.

Το φως ως κάλλος της πλήρους ύπαρξης – και όχι μόνον ως καταυγάζων καταγιγισμός αιγλήεσσας φωτοχυσίας όπως στο Κυκλαδικό Αιγαίο και το κέντρο του, την Δήλο.

Το φως ως κάλλος της όλης αρμονίας του Είναι – και όχι μόνον ως εκθορών αγλίσμα της ύπαρξης από τα σκοτεινά έγκατα της Κοσμικής Μήτρας, όπως στον Ομφαλό της Γης και τα Μυστήρια των Δελφών τα οποία σεμνά υπεδήλωσα προχθές στο Σεμινάριο τη Δευτέρας, 3ης Ιουνίου.

Αρχίζουμε να συλλαμβάνουμε και να νοιώθουμε στην ολοκληρία του το κλασσικό μέγεθος ύψους ακριβώς στην Σπάρτη.

Θεία συναρμογή χώρου και φύλου-φορέα σφράγιζε το Προφανές Πεπρωμένο του κλασσικού θαύματος. Το φύλο βρήκε πρώτα από όλα τον τόπο που θα γεννούσε τον νέο Βριμό – τον τόπο που του ταίριαζε και τον ερωτεύτηκε. Μόνο στην Σπάρτη θα μπορούσε να εδραιωθεί το καθάριο Δωρικό στοιχείο και να αρχίσει να ξετυλίγεται η μοίρα του Ελληνισμού.

Και η εστία λειτούργησε δημιουργικά.

Η ρήτρα του Λυκούργου, Απολλώνειας κύρωσης, παρέχει εσαεί την θεμελιώδη δομή της πολιτικής οργάνωσης της ανθρώπινης κοινωνίας.

Η κοινωνική θέσμιση τάξης εξέφραζε την φύση του Νέου μεγάλου θεού Απόλλωνα. Η αρχή της ευανδρίας και Ομηρικής “ανδροτήτος” επιβάλλεται αποφασιστικά ως οργανωτική αρχή συμπληρούμενη ταιριαστά από την αρχή της ευγονίας. Οι ειδικότερες δομές και πρακτικές και χαρακτηριστικές έκτοτε ιδιαιτερότητες του Ελληνισμού έπονται και ακολουθούν την ιδέα.

Πολεμική αρετή, αθλητική ευρωστία, γυμναστική ευσωμία και ευμορφία, και καλλιτεχνική πρωτοπορεία συνανθούν και

συνακμάζουν. Στην Εκατονταετία από την κανονική σύσταση των Ολυμπιακών Αγώνων το 776 π.Χ. μέχρι την πρώτη επίσημη τέλεση των Καρνείων υπό το νέο πνεύμα το 676 π.Χ. συντελείται μια κοσμογονία, η Σπάρτη πετάγεται στην ηγεμονική θέση του Ελλαδικού χώρου. Η γεωπολιτική της Πελοποννήσου αλλάζει δια παντός και παγιούται η βαρυσήμαντη ειδική σχέση Σπάρτης – Δελφών, του δυναμικού Δωρικού πνεύματος με τον κατ' εξοχήν θεό του.

Περί το 600 π.Χ. συμβαίνει όμως μια βαθύτατη μεταβολή στα Ελληνικά πράγματα. Η ολοσχερής δημιουργικότητα του Ελληνισμού μεταλαμπαδεύεται από την Λακωνική Δωρική πηγή του στην Ιωνική Αθήνα, την “μητρόπολη” του πρόωρου πυροτεχνήματος της Μικρασιατικής ΑιολοΙωνίας. Η Σπάρτη μεταπίπτει σιγά – σιγά σε ένα αποστεωμένο σύστημα παραδοσιακών δομών και πρακτικών με το ζωντανό πνεύμα που τις δημιούργησε εν αναχωρήσει.

Οι εξελίξεις ακολούθησαν με μαθηματική ακρίβεια το πεπρωμένο που έγινε για την Σπάρτη μοίρα.

Το γιατί και το πώς της πύρινης ανόδου, το γιατί και το πώς της παγωμένης καθόδου, είναι μέγιστο μάθημα.

Ταύτα και τα τοιαύτα θα διαμεριμνώ και κατασοφίζω και επεξεργάζομαι το τριήμερο της δεύτερης ιεροβασίας, αγνά προετοιμαζόμενος για την ιερή έλευση του Εξαίφνης, την άγια συνουσία, την αποκάλυψη του Όντος, την φανέρωση του Είναι στην ανεκκλήτη εκφαντορεία του.

VIII

Σεμινάριο 24^ο

Την Πέμπτη λοιπόν 6 Ιουνίου, στις 8. 30 το βράδυ, θα έχουμε το 24^ο Σεμινάριο του φετινού κύριου Κύκλου.

Ακολουθούμε την ολιστική μέθοδο του κλασσικού λόγου σε συνδυασμό με μια μυητική πορεία που είναι σαφέστερη για όσους παρακολουθούν τα σεμινάρια είτε συντονώτερα είτε μακροχρονιότερα είτε και τα δύο.

Θα μιλήσω πάντα και παντού για τον Απόλλωνα, από τον οποίο κερδίσαμε πολλές χάρες τον τελευταίο καιρό, και πιστεύω ότι η σημασία αυτού του γεγονότος γίνεται όλο και πιο κατανοητή από όλους μας, όπως και ο νους της οργάνωσής του. Θα αναφερθώ και θα εξηγήσω τα προαναφερόμενα κείμενα και την ομαδοποίησή τους από διάφορες σκοπιές. Θα ερμηνεύσω το Μεγάλο Νόμο της Ομοιότητας που εξηγεί τον Νόμο της Αρμονίας – κάτι που ξέμεινε από την συνάντησή μας της περασμένης Δευτέρας αφού αυτή καταναλώθηκε στα Απολλώνια και Διονυσιακά των Δελφών, στα ερμηνευτικά αποσπασμάτων του πρώιμου Επικού Κύκλου και στα μετρικά έπους και ελεγείας. (Συμβουλευτείτε το τελευταίο κείμενο που σας έστειλα σχετικά). Και θα συνδέσω κατά την αρχή της ολοκληρίας όλα αυτά με την ανάπτυξη του φιλοσοφικού λόγου τον Χρυσούν Αιώνα του κλασσικού θαύματος.

Σε σχέση με αυτήν την ανάπτυξη θα επικεντρωθώ στην Σχολή του Αναξαγόρα, πολλαπλά ενδιαφέρουσα.

Το θέμα λαβής έχει κατά την προαναγγελία του τον τίτλο:

Οι Αναξαγόρειοι – Η Σχολή της Λαμψάκου.

Θεμιστοκλής και Αναξαγόρας.

Οι συναντήσεις των Σεμιναρίων της κύριας σειράς γίνονται πάντα κάθε Πέμπτη στις 8.30 το βράδυ, στην Αίθουσα Διαλέξεων του Μεγάρου Λόγου και Τέχνης, Πλατεία Γεωργίου Α΄, 2^{ος} όροφος.

Μετά την ομιλία ακολουθεί διεξοδική, ανοικτή συζήτηση.

Η είσοδος είναι ελεύθερη.
